

Bisschoppensynode 2023: Samen op weg, geleid door de Heilige Geest

De diocesane fase van de Algemene Bisschoppensynode 2023 is in volle gang. Zo hebben alle pastoors in het Aartsbisdom Utrecht in november materiaal ontvangen waarmee ze in de eigen parochie een geloofsgesprek kunnen organiseren in het kader van het synodaal proces op parochieel niveau. In de periode t/m maart 2022 zullen op brede schaal dergelijke consultaties plaatsvinden. De contactpersoon voor de organisatie van het synodale proces in het Aartsbisdom Utrecht is hulpbisschop en vicaris-generaal mgr. Th. Hoogenboom. Hij gaat in een tweeluik eerst in op de geestelijke houding die het synodaal proces veronderstelt van hen die eraan deel willen nemen. Vervolgens geeft hij een toelichting op het centrale gespreksthema en de richtvragen.

Utrecht, zie de QR-code onderaan dit artikel). Om deze parochiële bijeenkomsten werkelijk vruchtbaar te laten zijn, is het goed te beseffen welke geestelijke houding daarbij van de deelnemers wordt gevraagd. Mgr. Hoogenboom duikt daarvoor eerst in de Traditie van de Kerk: "De eerste christenen werden 'mensen van de Weg' genoemd, volgelingen van Jezus als 'de Weg de Waarheid en het Leven'. Het woord synode is afgeleid van het samengestelde Griekse woord σύννοδος (*sunodos*), dat 'samen op weg' betekent, van σύν (*sun* = samen) en ὁδός (*hodos* = weg). Dat 'samen op weg gaan' is ook duidelijk zichtbaar in het logo dat het Vaticaan heeft laten ontwerpen voor deze synode." Op dat logo is een groep mensen te zien – jong en oud, man en vrouw, gezond en gehandicapt, leek, religieus en bisschop. Waarbij de bisschop niet voorop gaat maar middenin de groep meeloopt. Deze synode heeft als thema: 'Voor een synodale Kerk: communio, participatio, missio'. "De Bisschoppensynode werd door paus Paulus VI ingesteld tijdens het Tweede Vaticaans Concilie (1962-1965). Zo gaf hij antwoord op de wens van de deelnemers om de positieve geest die het Concilie in de Kerk had teweeggebracht ook daarna levend te houden. De aanstaande Bisschoppensynode (2023) is alweer de 30ste. De tweejarige wereldwijde voorbereiding is uniek."

Eerst gaan de bisdommen ermee aan de slag, daarna worden continentale bijeenkomsten belegd en uiteindelijk is er in 2023 in Rome de Bisschoppensynode zelf. In Nederland kozen de bisschoppen drie van de tien door het Vaticaan voorgestelde thema's: viertien, medeverantwoordelijkheid voor de missie en dialoog in Kerk en samenleving. Deze keuze is ingegeven door de zorg voor de evangelisatie of re-evangelisatie van Nederland. Dat er lokaal met de synodethematiek gewerkt wordt, is niet nieuw: ook voor de Jongerensynode in 2018 werden jongeren wereldwijd geconsulteerd.

Voor de deelnemers aan de bijeenkomsten in de parochies en andere kerkelijke gremia is het goed om scherp voor ogen te houden wat de Kerk ten diepste is, aldus mgr. Hoogenboom: "De basis van ons Kerk-zijn

ligt in ons gedoopt-zijn. De Kerk is de gemeenschap van gedoopten in de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest." Het geloofsgesprek in het kader van het synodaal proces kan alleen maar vrucht dragen als de deelnemers een geestelijke houding hebben die gekenmerkt wordt door ontvankelijk te willen zijn voor de werking van de Heilige Geest. Niet voor niets is er een gebed tot de Heilige Geest verspreid onder de parochies dat voorafgaand aan elke bijeenkomst wordt gebeden. Dit gebed 'Wij staan voor U, Heilige Geest' ('Adsumus Sancte Spiritus') is al eeuwenoud. Het wordt toegeschreven aan de heilige Isidorus van Sevilla (560-636) en is in de loop van de eeuwen vaak gebeden bij kerkelijke bijeenkomsten zoals synodes. Elke sessie van het Tweede Vaticaans Concilie begon met het gebed tot de Heilige Geest.

"Jezus noemt in het Johannesevangelie (14, 16) de Heilige Geest de Helper die altijd bij ons zal zijn," roept mgr. Hoogenboom in herinnering. "Maar op welke wijze helpt de Heilige Geest ons? Paus Franciscus hield in 2014 een catechesereeks over de zeven gaven van de Heilige Geest. Daarin maakte de paus de werking van de Heilige Geest duidelijk. Die zeven gaven zijn Wijsheid, Inzicht, Raad, Sterkte, Kennis, Vroomheid en Ontzag voor God. Wijsheid is de gave van de Heilige Geest (genade) om alles met de ogen van God te kunnen zien. De gave van het Inzicht stelt ons vervolgens in staat om de dingen te verstaan zoals God deze verstaat, met het inzicht van God. Door de gave van de Raad is het God zelf die door Zijn Heilige Geest ons hart verlicht zodat we verstaan hoe we op onze levensweg op de juiste wijze kunnen spreken en handelen. Met de gave van Sterkte maakt de Heilige Geest de grond van ons hart vrij van dorheid, van onzekerheden en van alle angsten die het kunnen remmen, zodat we het Woord van de Heer op een waarachtige en vreugdevolle manier in praktijk kunnen brengen. De gave van Sterkte is een echte hulp, ze geeft ons

Ook de heilige Willibrord (patroonheilige van het Aartsbisdom Utrecht) ging omwille van het geloof op weg

kracht, ze bevrijdt ons ook van belemmeringen." De vijfde gave is de Kennis die van de Heilige Geest komt. "Deze beperkt zich niet tot de menselijke kennis: het is een bijzondere gave van de Heilige Geest, die ons ertoe brengt om via de schepping Gods grootheid en liefde en Zijn diepe verbondenheid met elk schepsel te bevatten. Er is een slogan die zegt: 'Als je alleen maar kennis over God verzamelt... blijf je ook alleen maar een kennis van Hem.' De Kennis die van de Heilige Geest komt, reikt dus veel verder dan alleen verstandelijke kennis. God houdt van ons mensen en Hij heeft ons het vermogen te geven om Hem lief te hebben en aldus te groeien in de ware kennis van Hem." "Door de gave van de Vroomheid wijst de Heilige Geest ons op ons toebehoren aan God en onze diepe band met Hem: Een band die zin geeft aan heel ons leven en die ons, in gemeenschap met Hem, rechttop houdt ook op de moeilijke en uitdagende momenten. Ontzag voor God ten

slotte is de gave van de Geest die ons herinnert aan onze juiste houding tegenover God en Zijn liefde. Het leert ons dat ons welzijn erin bestaat ons nederig, met eerbied en vertrouwen aan Zijn handen toe te vertrouwen. Ontzag voor God is: onszelf overgeven aan de goedheid van onze hemelse Vader die ons bijzonder liefheeft." Het geregeld bidden van het gebed 'Wij staan voor U, Heilige Geest' zal ons als deelnemers aan de geloofsgesprekken tijdens het synodaal proces helpen ontvankelijk te worden voor de zeven gaven van de Heilige Geest. Wees er dus alert op, zegt mgr. Hoogenboom. "De Heilige Geest is de 'Helper' die Jezus ons in het Evangelie heeft beloofd en die Hij met Pinksteren aan Zijn Kerk heeft gegeven. De Heilige Geest zal ons ook helpen tijdens dit synodaal proces. Maar dat vraagt wel om oplettendheid van onze kant en een goede geesteshouding om met vrucht in gesprek te gaan over het centrale thema van de Synode en de richtvragen." Daarover meer in het januarinummer van 'Op Tocht'.

Voor een synodale Kerk
communio | participatio | missio

